

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Carolus M. Romanorum Imperator, Et Francorum Rex,
Romano-Catholicus, Libris IV. Explicatus, Et Vindicatus**

Schaten, Nicolaus

Nevhvsii, 1674

Cap. 10. De Sacramento extremæ Unctionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-99067](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-99067)

CAPUT X.

De Sacramento extremae Unctionis.

EXtremam Unctionem verè & propriè dictum Sacramentum esse Catholicæ Ecclesiæ dogma est. Duo in hanc rem adferuntur Scripturæ testimonia. Alterum est Marci 6. ubi de Christi discipulis dicitur: *Ungebant oleo multos egros & sanabant.* Ex quibus licet alij confici velint Sacramentum, Tridentinum tamen ibi tantum insinuari dicit hoc Sacramentum. Saltem conficitur ritum non esse alienum ab institutione Christi, & usu Apostolorum: imò Lutherus, Calvinus, & Kemnitius agnoscunt hoc loco Marci, agi de illâ unctione de quâ & Apostolus Jacobus agit; ut certè adumbratio fuit ejus Sacramenti, quod Christus post instituit. Alterum ergo testimonium est Jacobi cap. 5: *Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini: & oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus: & si in peccatis sit, remittentur ei.* Hic primò ritum externum habemus, *Unctionem olei cum oratione:* Deinde *Promissionem gratiæ per verba alleviabit eum Dominus, & si in peccatis sit, remittentur ei.* Mandatum colligitur ex eo, quòd Apostolus non auderet tam absolute promittere tantum effectum, nisi id à Christo accepisset. Institutum quoque Ministerium adjungit per verba *Inducat Presbyteros,* seu Sacerdotes.

Augustana vestra Confessio nihil de hoc Sacramento, rituve pronuntiat. Apologia art. XIII. ita decernit: *Confirmatio & Extrema unctio sunt ritus accepti à Pauperibus, quos ne Ecclesia quidem tanquam necessarios ad salutem requirit, quia non habent mandatum Dei: propterea non est inutile hos ritus discernere à superioribus, qui habent expressum mandatum Dei, & claram promissionem gratiæ.* Omissis alijs, quæ hac propositione falsò continentur; bene quidem illud, quod non inutile dicat discernere ritus qui Sacramenta sint, & qui non sint: sed cujus hoc sit discernere, in quaestione

stione versatur. Utrumne Melanchthonis Grammatici & Philologi, qui Apologiam illam fabricavit ex Lutheri scriptis, an Episcoporum in Concilio? Utrumne avulsæ Lutheranæ Ecclesiæ, quæ post Waldenses, Albigeneses, Wiclefum, damnatos jam dudum hæreticos, hanc hæresin resuscitavit ab inferis, an verò Catholicæ Ecclesiæ? quæ *Columna & firmamentum est veritatis*, & cujus est de vero sensu Scripturæ judicare; ut libro primo & secundo toties monstratum est.

II. Quòd dicat, hunc ritum extremæ Unctionis à Patribus acceptum esse: id si velit à Patribus primò introductum esse, falsum est; si verò velit à SS. Patribus nobis tradi, uti illi ex Scriptura didicerunt, & per traditiones ab Apostolis manantes acceperunt, cum Catholicis facit, Multo audaciùs, absurdiùsque Nifanius scribit: *Extremam Unctionem ne quidem tempore Caroli Magni fuisse in usu*, quæ falsitas postea detegitur.

Cæterùm Catholici hunc ritum inter Sacramenta collocant, fundantque se primò in Scriptura, Jacobi quinto capite, ut suprà relatum est: non quod D. Jacobus Apostolus hoc Sacramentum instituerit, (auctor enim institutorque Sacramentorum Christus est, non Apostoli) sed quod D. Jacobus hoc Sacramentum ex institutione Christi commendavit & promulgarit, ut Concilium Tridentinum sess. 14. c. 1. de *Extrema unctione* declarat. Quo sensu, etiam Patres de hoc Sacramento loqui necesse fuerit: quando illi Christum, non Apostolos Sacramentorum auctores docuerunt. Hos inter Hugo de S. Victore l. 2. de Sacram. part. 15. c. 2. & 3. docet D. Jacobi institutionem hujus Sacramenti non esse aliam, quam promulgatoriam: quemadmodum Moyses non auctor, sed promulgator divinæ legis est. II. Fundat se Ecclesia in perpetua traditione, ab Apostolorum ævo ad nos traducta: idcirco Tridentinum Concilium inquit: *Extremam Unctionem Ecclesia ex Apostolicâ traditione per manus acceptam didicit*. Quod & Græci agnoverunt in Concilio Florentino, probaruntque cum Latinis Patribus Extremam Unctionem inter septem Sacramenta, in instructione ad Armenos. Lutherani quo se referant, non alios habent, quam Waldenses, Albigeneses, & Wiclefistas: quorum hæresis jam dudum ab Ecclesia Catholica damnata, antequam vestra nata esset. III. Fundant se Catholici in Concilijs & Patribus, quos cum Bellarmino, Valentia, Suarez, Coninck, Coccio cive vestro, cæterisque Scripto-

ribus

ribus sistunt. Ac Patres quidam, etsi non omnes expressè Sacramentum vocent, ij tamen ad Scripturam, & præscriptum hunc à Divo Jacobo ritum sese referunt. Hi Patres sunt *Clemens* Constit. Apostol. lib. 8. c. 26. *Origenes*, hom. 2. in Levit. *Chrysostomus*, lib. 3. de Sacerdotio, *Innocentius* l. Pontifex, tempore S. Augustini, cujus auctoritatem, & doctrinam toties commendat Augustinus. Is enim in Epist. ad Decentium Eugubinum c. 8: *Adjecit etiam filius meus Cælestinus Diaconus in Epistola sua, esse à tuâ dilectione propositum illud, quod in B. Apostoli Jacobi Epistola conscriptum est: Si infirmus aliquis in vobis, vocet Presbyteros: quod non est dubium de fidelibus egrotantibus accipi, vel intelligi debere; qui sancto oleo Chrismatis perungi possunt. Quo ab Episcopo confecto, non solum Sacerdotibus, sed omnibus uti Christianis licet, in sua vel aliorum necessitate inungendo. Illud verò in Epistola Innocentij: Pœnitentibus illud infundi non potest, quia genus Sacramenti est: nam quibus reliqua Sacramentaneantur, quomodo unum genus putatur posse concedi? Quàm dilucidè hoc ostendit, tempore Innocentij & Augustini Extremam unctionem propriè Sacramentum fuisse creditum? Et quia in Epistola S. Jacobi solum Presbyteri scribuntur *Ministri*, dubitabant tum quidam, an etiam Episcopus hoc Sacramentum conferre deberet? Respondit Pontifex: si Episcopus Chrisma conficiat, haud dubiè etiam inungere posse, si velit: ut vel ex his etiam discrimen inter Presbyterum & Episcopos recognoscas. Accedit ad Innocentium ipse Augustinus, lib. 2. de visit. infirm. c. 4: Nec prætermittendum est illud Apostoli Jacobi præceptum, infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesia, ut orent super eum, ungentes eum Oleo sancto, in nomine Domini & EST, & oratio fidei salvabit infirmum. Ergo sic roges de te, & prote fieri, sicut dixit Apostolus Jacobus, imò per Apostolum suum Dominus: (ubi Christi etiam institutionem indicat) ipsa videlicet olei sacrati delibutio, intelligitur Spiritus sancti typicalis unctio; alud etiam vivificum Dominici corporis supplementum, sili mi, non renuas. De reâitudine Catholicæ conversationis ita rursus Augustinus: Qui egrotat, in sola misericordia Dei confidat, & Eucharistiam cum fide, & devotione accipiat, Oleumque benedictum fideliter ab Ecclesia petat, unde corpus suum ungatur, & secundum Apostolum, oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus. Tertium Augustinus serm. 215. de tempore: Quoties, inquit, aliqua infirmitas supervenerit, corpus & sanguinem Christi,*

R. R. R.

Christi,

Christi, ille qui agrotat accipiat, & inde corpusculum suum ungat, ut illud quod scriptum est impleatur in eo: infirmatur aliquis in vobis? inducat Presbyteros, & orent super eum. Videte fratres, quia qui in infirmitate ad Ecclesiam cucurrerit; & corporis sanitatem recipere, & peccatorum indulgentiam merebitur obtinere. Quàm hæc præclara sunt testimonia ex prima Ecclesia, & in primis quinque sæculis, quæ incorrupta admittitis: ut mirum sit malle vos cum damnatis & scabiosis hæreticis, quàm cum Ecclesia Catholica sentire. Hanc D. Jacobi Epistolam, quia in multis sibi adversam vidit Lutherus, è Canone sacrorum librorum erasit. Verùm dum hic Patres ad eam appellare legis, ipsum simul Lutherum prædamnatum legis. Cæterùm, hic Patrum sententias, qui Augustinum consecuti, facile prætermitto: Damiani videlicet *serm. 1. de dedicat. templi*. D. Bernardi, in *vita Malachia Episcopi*, qui Unctione extrema à mortuis revocavit hominem, ut neglectam ei Unctionem impertiret, Petri Lombardi in *4. dist. 23*, & qui eum secuti sunt Theologi, & tot simul Sanctorum exempla, qui ante mortem *inungi* voluerunt: ut ex praxi universalis per orbem Ecclesiæ, nihil hic certius sit. Superest Carolum Magnum, de quo agitur internos, audiamus.

*Caroli Magni testimonia, quibus Extrema unctio
asseritur, ex ævo illius usuque Ec-
clesiæ.*

Lib. I. Capitularium cap. 162: Presbyter in cœna Domini tres ampullas secum deferat: unam ad Chrisma; alteram ad Oleum, ad catechumenos inungendum; tertiam ad infirmos, juxta sententiam Apostolicam: ut quando quis infirmatur, inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum Oleo in nomine Domini. Quid clarius? Hoc illud est, quod hodiecum toto orbe Christiano fieri vides. Quæ parochia Catholica, quæ non consecratum ab Episcopo oleum in cœna Domini, & tribus ampullis discretum quotannis sollicitè sibi procuret, eo ritu usque, quo Caroli Magni ætate viguit? atque illud est oleum, quod sigillo claudendum servandumque tot alijs legibus à Carolo præscribitur.

Jam

Jam ante Carolum in statutis D. Bonifacii Can. 29. idem præscriptum legis: *Omnes Presbyteri oleum infirmorum ab Episcopo expetant, secumque habeant, & admoneant fideles infirmos illud exquirere, ut oleo eodem peruncti à Presbyteris sanentur, quia oratio fidei salvabit infirmos.* Ita Conciliorum Parisiensis editio posterior id recitat. Idem habes tom. 6. Concil. Parisiensis editionis ultimæ, in exemplis Egberti Eboracensis Episcopi Can. 21: *Secundum definitionem SS. Patrum, si quis infirmatur, à Sacerdotibus oleo sanctificato cum orationibus diligenter ungatur.* Sed pergamus in Carolo.

Lib. 6. Capitularium, cap. 72: *A Clericis vel laicis phylacteria, vel falsa inscriptiones, aut ligaturæ pro febribus, nullo modo à quoquam Christiano fiant: sed pro infirmitate illud quod Apostoli, & Canones sanxerunt, id est, orationes, & sacri olei unctio fiat.*

Lib. eodem cap. 75: *Si infirmitate depressus quis fuerit, vitam sine Communionem non finiat, nec unctione sacrati olei careat: & si finem prospiciat, sacrosancto Corpore, Deo animæ ejus à Sacerdote precibus commendetur. Ubi sub una simul specie Eucharistiam habes dandam morituro.*

Libro eodem cap. 105: *Similiter Sacerdotes magnam curam habeant de infirmis ac pœnitentibus, ut morientes sine sacri Olei unctione, & reconciliatione, & Viatico non deficiant.*

Lib. eodem cap. 177: *Omnes Presbyteri Oleum infirmorum ab Episcopo expetant, secumque habeant, & moneant fideles infirmos illud exquirere, ut eodem oleo peruncti à Presbyteris gratiâ Dei sanentur: Quia oratio fidei salvabit infirmos.* Prorsus ut statuta D. Bonifacii jam ante præscriperant.

Lib. eodem cap. 177: *Nullus Presbyter parochianus aliubi præsumat Chrisma accipere, nisi à suo Episcopo in cœna Domini.*

Imò tam sollicitus Carolus Magnus pro hoc Sacramento, ut ne vel militibus etiam in castris subtraheretur: idè peculiari lege illis consultum voluit. Ita enim in capitulis Ecclesiasticis Tom. XX. Conciliorum Parisiens. edit. Can. 4. sancitum: *Duo vel tres tantum Episcopi electione cæterorum pergant in hostem, propter benedictionem, & predicationem, populi que reconciliationem; & cum illis electi Sacerdotes, qui benè sciunt populis pœnitentiam dare, Missas celebrare, de infirmis curam habere, sacrati que olei cum sacris precibus Unctionem impendere, & hoc maxime*

R R R 2

provi-

providere, ne sine Viatico quis de saeculo recedat. His accedit ipsius Caroli Magni exemplum, qui sine extremâ Unctione ex hac vita migrare noluit: ita enim scriptor vitæ ejus, qui *Engolismensis Monachus* habetur, ex Annalibus eorum temporum de Carolo: Oleo autem sancto inunctus ab Episcopis, & Viatico sumpto, & omnibus suis dispositus, commendans Domino spiritum, obiit in pace.

Quâ nunc impudentiâ fallendi, mentiendi velle scribere audes Nifani, (*Tractat. de Ecclesia, pag. 40.*) Nullum extremæ Unctionis fuisse usum tempore Caroli Magni? Non alio argumento confusus, quàm quod Eginardus nihil hac super re memoret de excessu Caroli? Quasi verò ab uno auctore omnia requirenda; quasi quæ Carolus id quod tot legibus ipse alijs præscriperat, in se desiderari voluerit. Demus etiam Carolum sine Unctione obiisse: an inde sequitur, non fuisse tunc usum extremæ Unctionis? Et si hæc, quæ adduximus, tibi non sufficiant, addamus Concilia Carolina ab ipso Carolo approbata, confirmataque sub extremum vitæ.

Arelatense Can. 18. Presbyteri sub sigillo custodiant Chrisma, & nulli sub pretextu medicina, vel cujuslibet rei donare præsumant. Genus enim Sacramenti est, & non ab alijs, nisi à Sacerdotibus contingi debet: quod si fecerint, honore priventur. Habes hîc Chrisma illud, quod in cœna Domini ab Episcopo consecratum, quodque tribus ampullis exceptum ad parochias conferri consuevit; habes usum ejus in Sacramentis, & quidem per manus Sacerdotum.

Concilium Moguntinum Can. 26: Presbyteri Chrisma sub sigillo custodiant: & nulli sub pretextu medicina, vel maleficii donare inde præsumant. Quod si fecerint, honore priventur. Quod hîc aliud Chrisma, quàm oleum Catechumenorum, Infirmorum, & Confirmandorum? quod tribus ampullis disclusum parochijs singulis communicabatur.

Concilium Turonense Can. 20: Presbyteris injungendum est, ne sacrum Chrisma foras conclave dimittant, ubi à quolibet contingi possit. Prorsus hoc idem est, quod jam diximus. Ubi verò Chrisma apud vos Lutheranos?

Cabilonense Concilium Can. 48: Secundum Beati Apostoli Jacobi documentum, cui etiam Patrum documenta consonant, infirmi oleo, quod ab Episcopis benedicitur, à Presbyteris ungi debent; sic enim ait: infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesia, & orent super eum, ungen-

tes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus; & si in peccatis sit, dimittentur ei. Non est itaq; parvi pendenda medicina huiusmodi, quæ animæ corporisq; medetur languoribus.

Addo *Alcuinum* magnum *Caroli M.* præceptorem, Doctoremq; eâ tempestate celebrem, is lib. de divinis Officijs cap. de infirmis expressè extremam Unctionem inter *Sacramenta* numerat, haud secus, quàm *Amalarius* *Trevirensis* Episcopus, vel (ut *Sirmondus* in notis ad *Aquisgranense* Concilium) sub *Ludovico Pio* *Metensis* Ecclesiæ Diaconus, per hæc tempora clarus Scriptor lib. 1. de officijs Ecclesiast. c. 12. Sacramentum perhibet pio Christianorum usu tum frequentatum: ne quid de additione 3. *Ludovici Pij* ad lib. 6. Capitular. ubi ex præscripto *Cabilonensis* Concilij canone, extremam Unctionem iisdem verbis præscribit: Uti & Concilium *Wormatiense* sub *Ludovico II.* can. 60. statuit: *Chrisma* singulis annis ab Episcopo petendum, & per Diaconum aut Subdiaconum, non secus ac reliquæ Sanctorum, deportetur ad Parochias. Canone vero 72. decretum *Innocentij I.* Pontificis, suprà à nobis relatum, ad verbum recitat, ex eoq; extremam Unctionem præscribit, additurq;: *Pœnitentibus quibus cetera Sacramenta negantur, quomodo id unum, quod Sacramenti est genus, putatur concedi?* Vides *Nisani*, quàm disertis verbis non modò usus *extreme Unctionis* per hæc tempora, sed & *Sacramentum* referatur. Tu, si inter *Sacramenta* reputare non vis, saltem inter ritus veteres, ab Apostolis traditos, & inde ad *Lutherum* toto orbe Christiano frequentatos, utilesq; ad salutem corporis & animæ recognoscas necesse est: nisi tot *Concilia*, *Patres*, & *Carolus Magnus* nos fallere multo impudentius dicas. Et quis *Luthero*, aut vestrà particulari ecclesiæ potestatem dedit, ejusmodi saluberrimos ritus sacramentales abrogandi? quam nullus unquam *Pontifex*, cum ullo *Concilio* *Oecumenico* sibi vendicare ausus est? Causam faciliè agnoscas: quòd *Lutherus*, cum se Episcopum non esse conspexit, omnes ritus, qui *Chrismate* sacro perficiuntur ab Episcopis in consecrando, unà simul hæresis insania abrogavit. Sed quid agimus? *Hilarium* audio: *Heretici convinci possunt, persuaderi non possunt.* Nisi mavis *D. Bernardum* de sui ævi hæreticis audire: *Quantum ad illos pertinet, nec rationibus convincuntur, quia non intelligunt; nec auctoritatibus corriguntur, quia non recipiunt; nec flectuntur suasionibus, quia suo iudicio subversi sunt, & in reprobum sensum dati.* Quin Christi consilio, sinamus hos. cæci sunt, & duces cæcorum.